

Oslo

ARKEOLOGISK RAPPORT
REGISTRERING

Gnr. 52 Bnr. 15 Rektorhaugen. Sogn - Ulven
kabelforbindelse

Saksnummer: 201800528
Askeladden ID: 269215
Oppdragsgiver: Statnett SF
Rapport ved: Marianne Bugge Kræmer
Tidspunkt: 21.-24.04, 30.04 og 10.06.20

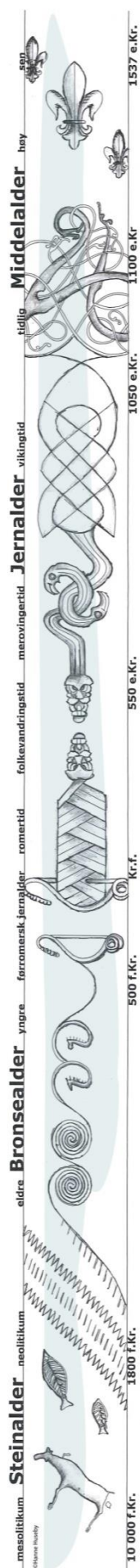
Forsidebilde: Hoppbakken på Rektorhaugen. Bildet er tatt mot øst.

OPPSUMMERING

ARKEOLOGISK REGISTRERING

BEMANNING		NAVN		TIDSROM	
Saksbehandler:		Geir Sørgård			
Feltarkeolog:		Marianne Bugge Kræmer		21.-24.04, 30.04 og 10.06.20	
FUNNSAMMENDRAG					
ID-nr. ¹	Kulturminnetype	Vernestatus	Beskrivelse	Datering	Bemerkning
269215	Kokegroplokalitet	Automatisk fredet	1 kokegrop	Førromersk jernalder	Funnet i prøvestikk utvidet til 1x1 m
269784	Hoppbakke	Ikke fredet	30-m hoppbakke.	1960-tallet	
<p>Oppsummering:</p> <p>ID269215</p> <p>Kokegrop funnet i prøvestikk på Rektorhaugen, Sogn i Oslo. Under 30 cm med masse ble det avdekket kull og skjørbrent sten. Prøvestikket ble utvidet til en metersrute. Kokegropen er avgrenset i øst, men ikke i vest, så fullstendige mål er ikke tatt. Den er antageligvis sirkulær. Prøveruten er dokumentert med foto og tegning i plan. Det ble tatt ut en kullprøve fra under en sten i overflaten av anlegget. Kullprøven ble datert til førromersk jernalder, 356 - 61 f.Kr. Massene over viser at det har vært dyrket her senere.</p> <p>I dag ligger kokegropen i et lite skogsområde som er et yndet turmål og lekeområde for lokalbefolkningen.</p> <p>ID269784</p> <p>Hoppbakken på Rektorhaugen ble bygget etter initiativ av Jens J. Salvesen jr. en gang på 1960-tallet. Jens J. Salvesen jr. bodde i nærmiljøet på Ullevålsletta. Han ble meldt inn i Lyn i 1936 som 12 åring og drev med både ski, fotball og bandy i sin ungdom. I 1948 ble han skioppmann og i 1954 var han i ledergruppen som tok initiativ til Monolittrennet.</p> <p>En som vokste opp i strøket kan fortelle at han husker det ble hoppet på Rektorhaugen i 1953, men det var nok i en bakke med såkalt snøhopp. En av våre medlemmer sier at det med stor sannsynlighet var i begynnelsen av 1960-årene at Salvesen tok initiativ til å bygge bakken med det bevaringsverdige steinhoppet i såkalt løs mur samt stillaset i stein/jord.</p> <p>Jens J. Salvesen hadde senere alle de tillits verv som fantes i Lyn, var bl.a. formann for klubben i tre år og senere forretningsfører for Ullevål Stadion i nærmere 20 år. Da han gikk av som forretningsfører i 1991 ble han kalt «Kongen av Ullevaal». Slik sett kan en si at bakkeprofilen også er et minne om en stor lokal idrettsorganisasator.</p> <p>Toppen på haugen - ovarennet er bygget opp av leire, sten og jord og selve hoppkanten er laget av store tørrmurte stenheller av skallberg, tre heller i høyden i vest. Mål på hoppkanten: L: 3,8 m Ø-V. B: 1,7 m N-S. H: 0,65 m i V.</p>					

¹ ID-nr. i Riksantikvarens kulturminnedatabase «Askeladden» og Kulturminnesøk: www.kulturminnesok.no

Generelle trekk ved eldre jernalder

Skrevet av Therese Marie Edman

Eldre jernalder i Norge var fra ca 500 f. Kr. til ca 570 e. Kr. Den deles gjerne inn i førromersk jernalder (500 f.Kr.-0), romertid (0-400 e. Kr.) og folkevandringstid (400-570 e. Kr.). Europa i førromersk jernalder besto av mange ulike folkegrupper som keltere og etruskere. Mot slutten av førromersk jernalder utvidet romerne sine grenser slik at Romerriket favnet om store deler av Europa. Folkevandringer blant germanske folkegrupper mot slutten av romertid førte til at Romerriket ble delt opp i flere mindre riker. Denne utviklingen fortsatte i folkevandringstid. Lignende folkevandringer fant ikke sted i Norge. I stedet ble det dannet små høvding- og kongedømmer i løpet av perioden.

Perioden kjennetegnes ved at jern overtar som redskapsmateriale i stedet for bronse og stein som i de foregående periodene. Jern blir ofte omtalt som et mer "demokratisk" materiale enn bronse fordi det er så lett tilgjengelig. I Norge finnes det store jernmalforekomster i myrer og vassdrag som er enkle å utnytte. Både i Trøndelag og på Østlandet er det funnet flere produksjonssteder for jern som bærer preg av produksjon for eksport.

Jern er et mer slitesterkt materiale enn bronse og stein. Bruk av jernøkser gjorde det lettere å hugge skog og dermed utnytte større områder til jordbruk enn tidligere. Jordbruksarealet økte utover i eldre jernalder og man tok i bruk jernalder som lettere trengte ned i jorda. Man begynte å gjødsle jorda, noe som økte brukstiden til jordene. Gårdene ble i løpet av eldre jernalder stedfaste. Selve gårdsbosetningen lå i lengre tid på samme sted i stedet for å flytte rundt ettersom man ryddet jorda. Gårdsfolket bodde oftest i langhus med en fjøsdel og en boligdel. Det er flere bosetningsfunn fra Oslo, blant annet på Bygdøy, Tangerud, Berg, Huseby, Sandaker og Ekeberg, og flere prosjekter de siste årene har hatt funn datert til førromersk jernalder.

Gravskikken endrer seg en god del i løpet av eldre jernalder. I begynnelsen av perioden er nesten alle graver kremasjonsgraver med lite eller ingen markering på overflaten. Det er også svært få gjenstander i gravene, men selve gravleggelsen ser ut til å ha vært preget av mange ritualer. Utover i perioden blir gravleggelsene preget av variasjon både i ritualer, gravgaver og markering. Skjelettbegravelser blir også vanligere. Noen av de fineste gravfunnene fra eldre jernalder er gjort i graver med begravelser og med tydelig markering over, for eksempel på Veien på Ringerike. Etter hvert som gravhauger og røyser blir vanligere ser det ut til at de ofte blir lagt på synlige steder i nærheten av gårdstunet. Gravhaugene settes ofte i forbindelse med eierforhold og odelsrett til gården de ligger på. En fri bonde ble hauglagt på sin egen gård for å vise sitt og sine etterkommeres eierforhold til gården.

Mye av rikdommen som synes i begravelsene kom til Norge gjennom handel med Europa. Særlig var gull, våpen, glass og bronsekar knyttet til vindriking ettertraktete varer i Norge. Til gjengjeld var jern og fangstprodukter som skinn, bein og horn ettertraktet i Europa. Kontroll med handel ble et viktig maktmiddel ettersom gjenstandene som kom inn var tydelige maktsymboler som bare ledende personer hadde tilgang til.

Det var viktig å holde seg inne med de høyere makter og derfor ble det ofret gjenstander til gudene, ofte ved å grave dem ned eller senke de ned i en myr eller et vann. I begynnelsen av perioden virker det som om det først og fremst var fruktbarhetsguder man ofret til, gjerne ved å kaste gjenstander ut i vann eller myr. Omkring midten av romertid, ca 200, ble det i Sør-Skandinavia lagt ned flere store våpenoffer i myrer. Etter hvert ble det også vanligere å legge ned deler av sverdutstyr og gullgjenstander i tørr mark. Dette har blitt tolket som offer til krigsguder, og det kan se ut til at disse har økt i betydning fra midten av romertid. Både fruktbarhetsgudene og krigsgudene kan knyttes til kjente gudefigurer fra norrøn mytologi som Odin, Tor, Frøy og Frøya.

Det er kjent fem bygdeboger i Oslo. Bygdeboger ble i Norge stort sett bygget i perioden sen bronsealder-førromersk jernalder og fram til vikingtid. Særlig mange mindre boger er datert til folkevandringstid andre steder i landet. Dette kan være tilfelle med bogene fra Oslo som er av begrenset størrelse.

Les mer:

Jernalderen i Norge av Bergljot Solberg

Norsk arkeologisk leksikon av Lotte Hedeager og Einar Østmo

Innhold

1	Innledning	7
2	Generelt om området	7
2.1	Navnetradisjon og skriftlige kilder	8
2.2	Kulturminner i nærområdet	9
2.3	Landheving.....	11
3	Arkeologisk metode	13
3.1	Overflateregistrering	13
3.2	Prøvestikkmetoden	13
3.3	LiDAR.....	13
4	Registreringen	14
5	Funn	16
5.1	ID269215 Kokegrop fra førromersk jernalder	16
5.2	ID269784 Hoppbakke fra nyere tid	19
5.3	Byantikvarens tolkning av funnene	21
5.3.1	Kokegrop ID269215 på Rektorhaugen	21
6	Oppsummering og konklusjoner	21
7	Litteratur	22
8	Vedlegg	23
8.1	Funn- og kullprøveliste	23
8.2	Plantegning av kullgrop ID269215	24
8.3	Analyseresultat vedartsanalyse	25
8.4	Dateringsresultater.....	26

1 Innledning

I forbindelse med konsesjonssak ny kabelforbindelse Sogn-Ulven, ble det stilt krav om arkeologisk registrering av en del av planområdet på Rektorhaugen, Sogn i Oslo, jf. lov om kulturminner av 9. juni 1978 nr. 50 (kulml) § 9 – undersøkelsesplikten.

Tiltakshaver er Statnett. Kostnadene ved registreringen dekkes av tiltakshaver, jf. kulml § 10.

Den arkeologiske registreringen fant sted i tidsrommet 21.-24.04, 30.04 og 10.06.20. Det ble funnet et automatisk fredet kulturminne og et kulturminne fra nyere tid under registreringen, en kokegrop som ble datert til førromersk jernalder, 356-61 f.Kr. og en hoppbakke fra 1960-tallet. Kokegropen har fått ID-nr. 269215 i Riksantikvarens kulturminnedatabase «Askeladden», mens hoppbakken er registrert med ID269784.

2 Generelt om området

Rektorhaugen ligger på Sogn i Oslo og er et grøntområde rett nord for Ring 3, øst for Kujordet og vest for Rektorhaugen borettslag. Området består av en skogkledd kulle av kambro-silurbergart, såkalt «skallberg». Skogen er en blandingsskog med bar og løvtrær, mye hassel. Her er et rikt dyre- og fugleliv. Området er et yndet turområde for lokalbefolkningen, og barn leker her. Fra Rektorhaugen er det fin utsikt sørover til Bergskogen med gravfeltet der.

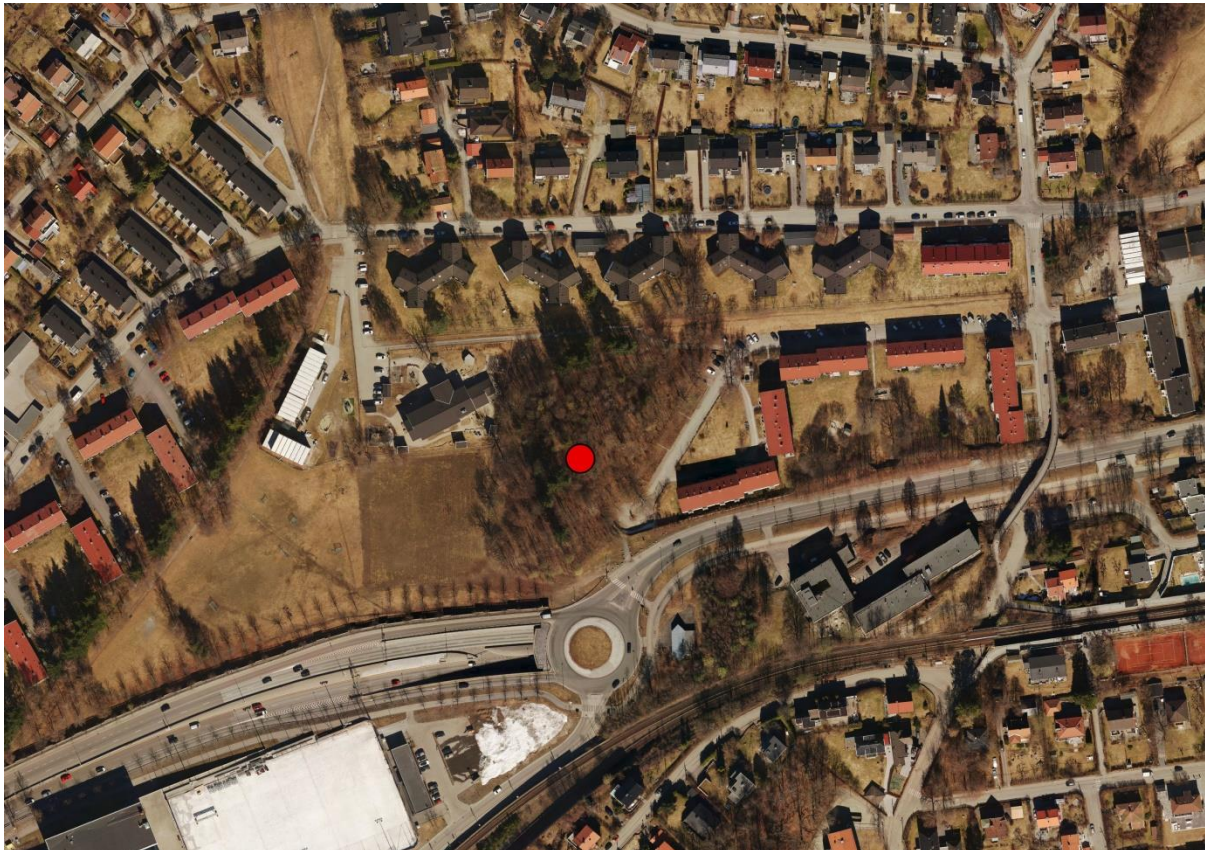

Foto 1: flyfoto over Rektorhaugen. Det røde punktet er satt på toppen av hoppbakken.

2.1 Navnetradisjon og skriftlige kilder

Registreringsområdet ligger under gården Nordberg, gnr. 52 og grenser til gården Sogn østre, gnr. 50.

Gnr. 52 Nordberg (Lille Sogn)

Gårdens navn var frem til 1810 Lille Sogn og opprinnelig en del av gården Sogn, gnr. 49. Lille Sogn er nevnt i de skriftlige kildene fra middelalder. I Akershusregisteret² omtales den i et brev av 1347 hvor det stadfestes at deler av gården var klostergods i middelalder. Oslo Domkapitel eide også del i gården i følge Biskop Eysteins jordebok³ fra ca. 1390 (Sollied 1947: 91).

Gnr. 49 og 50 Sogn vestre og østre

Gårdsnavnet er opprinnelig betegnelsen på vannet gården ligger ved – Sognsvannet. Sogn nevnes første gang i skriftlige kilder i et brev fra 1336 innlemmet i *Diplomatarium Norvegicum*.⁴ Den er også nevnt i biskop Eysteins jordebok, Rødeboken (Rygh 1898: 101; Sollied 1947: 84).

Den gamle navnetradisjonen og at det har vært drift på flere gårder i området i middelalderen sannsynliggjorde et potensial for at planområdet kunne inneholde uregistrerte automatisk fredete kulturminner.

Kart 1: Utsnitt av kart fra 1879. Rektorhaugen markert med rød tegnestift. Kartgrunnlag: <https://kart.finn.no/>

² Akershusregisteret er et register over gamle diplomer som fantes på Akerhus slott. De ble registrert i 1622 da stattholderen i Norge, Jens Juel, sendte melding til kong Christian IV om at det fantes mange gamle brev på Akershus. Kongen sendte to kansellisekretærer som fikk i oppdrag å registrere brevene. <https://no.wikipedia.org/wiki/Akershusregisteret>

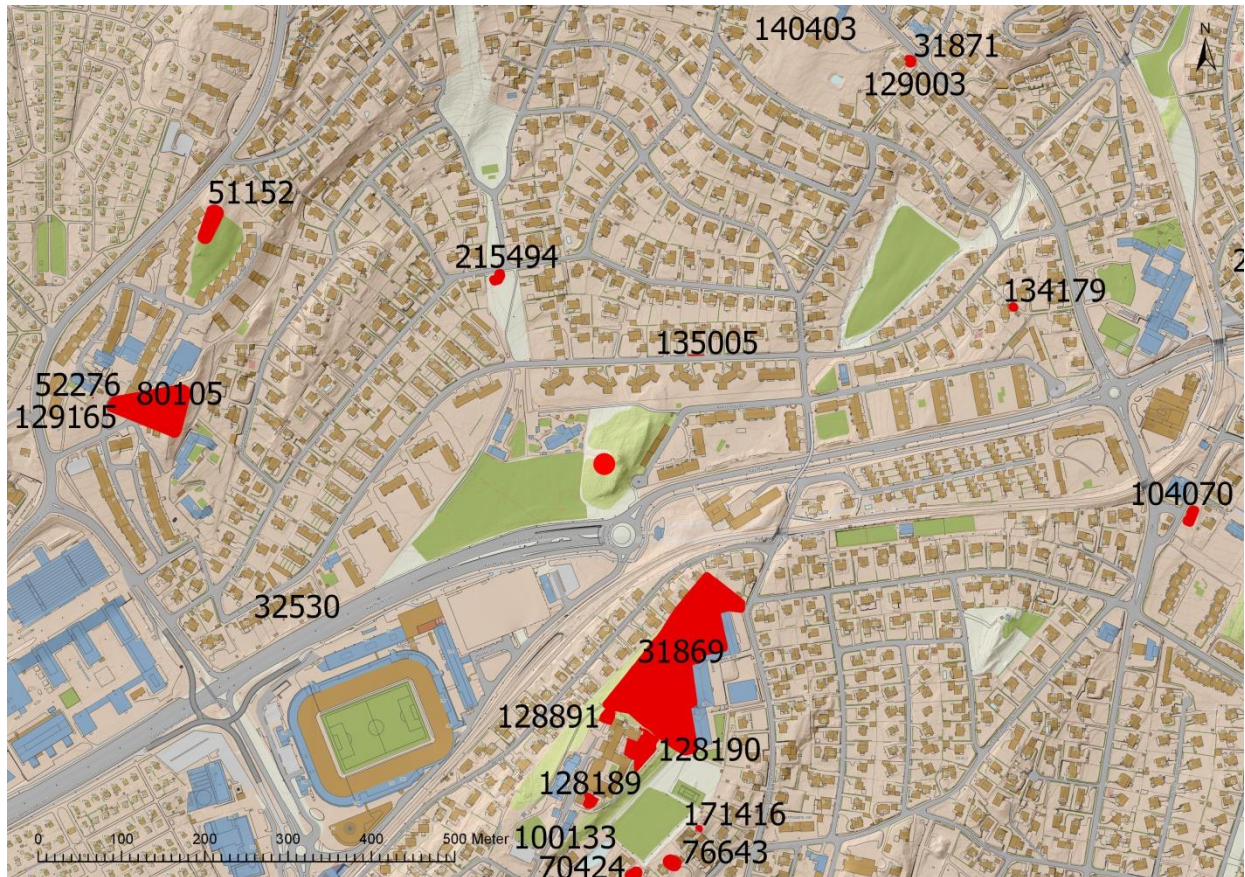
³ Biskop Eysteins jordebok eller Den røde bok (også kjent som *Rødeboken* og *Raudeboka*) er en viktig informasjonskilde om kirkelige inntekter og jordeiendomsforhold på Østlandet i middelalderen. Manuskriptet til jordeboken skal være fra omkring år 1390. https://no.wikipedia.org/wiki/Biskop_Eysteins_jordebok

⁴ *Diplomatarium Norvegicum* er et verk som består av 22 bind med noe i overkant av 20 000 brev fra norsk middelalder. Det er i dag søkbart på internett: http://www.dokpro.uio.no/dipl_norv/diplom_hjelp.html

2.2 Kulturminner i nærområdet

Det er tidligere gjort funn av arkeologiske kulturminner i nærområdet. Funnstedene er markert på kart under:

Kart 2: Utsnitt av nærområdet med kulturminner fra Riksantikvarens kulturminnedatabase "Askeladden" markert med ID-nummer. Registreringsområdet er markert med rød prikk.

Funnene som vises på utsnittet er:

- ID31869. Gravfelt fra eldre jernalder i Bergskogen.
- ID31871. Gravhaug fra jernalder i Nordbergveien 40.
- ID32530. Funnsted for C⁵30978: Bitt av jern fra jernalder.
- ID51152. Gravfelt fra jernalder i Sogn studentby.
- ID52276. Funnsted for C36958: Avfallstykke av grå flint fra steinalder.
- ID70424. Gravhaug fra jernalder i Møllesvingen 24 og 26.
- ID76643. Gravhaug fra jernalder i Nils Lauritssøns vei 30.
- ID80105. Gravfelt fra jernalder i Sogn studentby.
- ID100133. To kokegropser datert til henholdsvis bronsealder og romertid funnet i Møllesvingen 20 A.

⁵ C-nr. i universitetsmuseenes elektroniske gjenstandsdatabase http://www.unimus.no/arkeologi/forskning/index_bla.php

- ID104070. En kokegrop datert til romertid og et fyllskifte datert til eldre bronsealder funnet i forbindelse med registrering for turvei B8, mellom Tåsenveien og Tåsenveien 71 B.
- ID128189. Bosetning-aktivitetsområde med to kokegroper og en stenkonstruksjon i Bergsalleen 20. Kokegropene er datert til henholdsvis førromersk jernalder og romertid.
- ID128190. Bosetning-aktivitetsområde med stolpehull og dyrkningslag i Bergsalleen 20. Et stolpehull er datert til førromersk jernalder, mens dyrkningslaget var flerfaset og datert til yngre bronsealder og romertid.
- ID128891. Stenlegning – mulig veifar eller rydningsstreg i Bergsalleen 20.
- ID129003. Funnsted for C26306: En flat jernkake (ca. 10 x 18 cm) noen ubestemmelige jernstykker og et par mindre klumper jernslag. Funnet i en forhøyning i Nordbergveien 40.
- ID129165. Markering for innkomne funn fra Sogn vestre og østre: C2051: Tynnakkets øks av flint fra yngre stenalder funnet i jorden på gården Sogn i Vestre Aker. C 10226: Øks av flint fra yngre stenalder. Funnet i 1877 på Sogn i Vestre Aker ved Christiania.
- ID134179. Kokegrop fra førreformatorisk tid funnet i Asalveien 2.
- ID135005. Dyrkningslag datert til vikingtid i Nils Bays vei.
- ID171416. Gravrøys fra romertid i John Collets allé 92.
- ID215494. Dyrkningslag fra førromersk jernalder i Konvallveien.

Funnene i nærområdet sannsynliggjorde at det var potensial for å finne spor etter både stenalderaktivitet og senere aktivitet tilknyttet jordbruk. Dette er det tatt hensyn til i valg av søkemetode og prioriteringer knyttet til registreringsarbeidet.

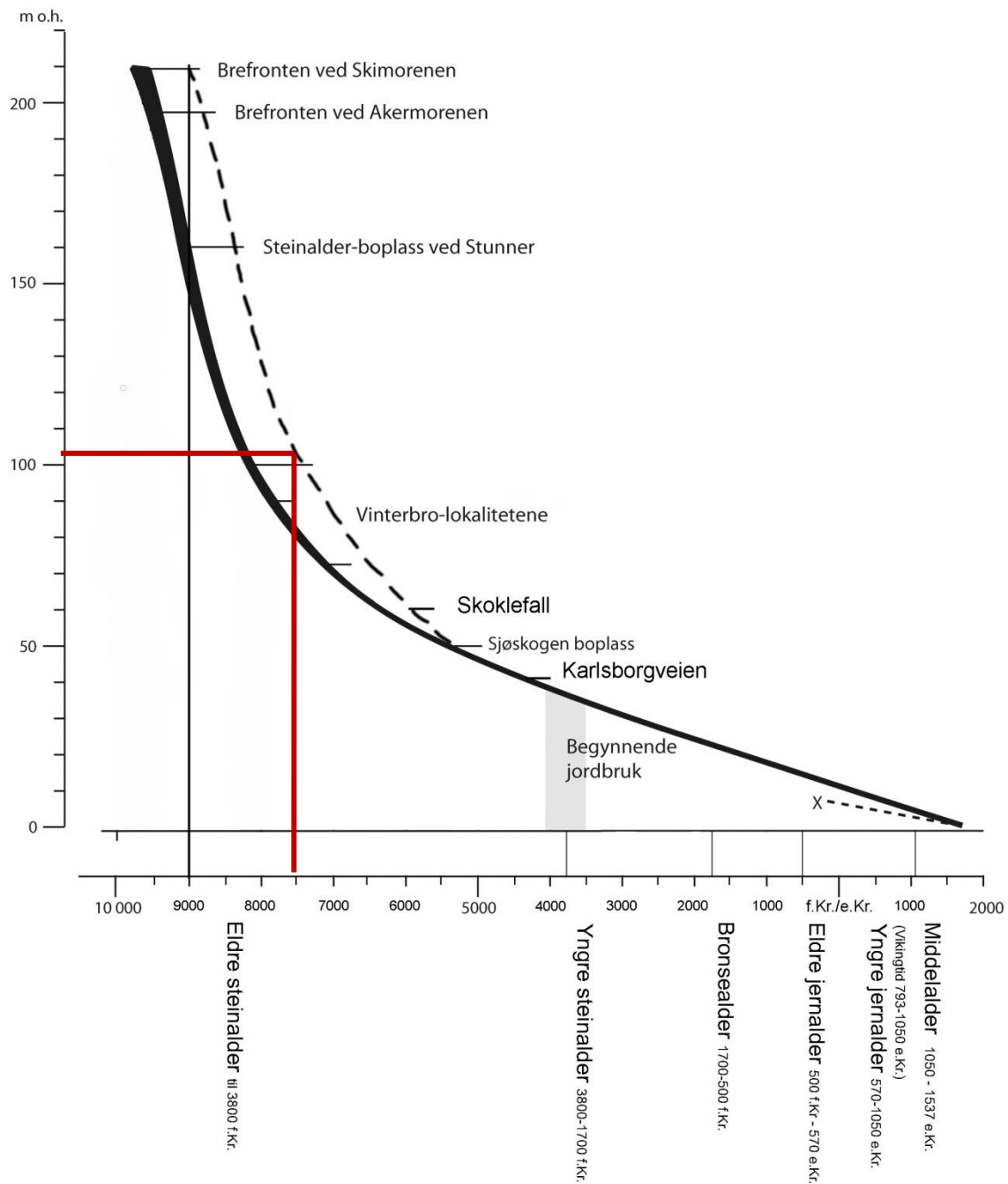
2.3 Landheving

Under siste istid var Norge dekket av is, og tyngden av denne isen presset jorden ned. Etter hvert som isen smeltet, ble trykket mindre, og landhevingen startet. Dette har resultert i store endringer i strandlinjen gjennom de siste ca. 10.000 år. De første 1000 årene etter istiden regner man med at landet steg ca. 10 meter pr. 100 år. Landhevingsprosessen har imidlertid avtatt med tiden, og i dag er landhevingen i indre Oslofjordområdet bare gjennomsnittlig rundt 30 cm pr 100 år.

Registreringsområdet ligger i dag 101-113 moh., noe som tilsvarer strandlinjen eldre stenalder, ca. 7 500 f.Kr. Området var ved vannstand på 105 moh. en øy innerst i en grunn fjord.

Kart 3: Ved å heve vannstanden til 105 moh. ser man at Rektorhaugen den gang var en øy i en veldig grunn fjord. Allerede ved 104 moh. var den del av fastlandet.

Figur 1: Strandforskyvningskurve for indre Oslofjord modifisert etter Rolf Sørensen's strandlinjekurve for Sørmarka.

3 Arkeologisk metode

Registreringsområdet hadde varierende terreng som fordret bruk av ulike søkemetoder. Før registreringen ble området studert med LiDAR. Under registreringen ble det utført overflateregistrering og prøvestikking.

3.1 Overflateregistrering

Overflateregistrering er en metode som brukes for å finne kulturminner som er synlige i terrenget som gravhauger/røyser, steinstrenger, fangstgroper, kullgroper, tjæremiler, tufter, hulveier mfl. Arkeologen går systematisk på kompasskurser gjennom området som skal undersøkes. Eventuelle funn blir undersøkt ved stikking med jordbor, en ca. 1 m lang metallstang der det er frest ut et spor som gjør det mulig å ta ut en jordprøve av undergrunnen, eller med spade.

3.2 Prøvestikkmetoden

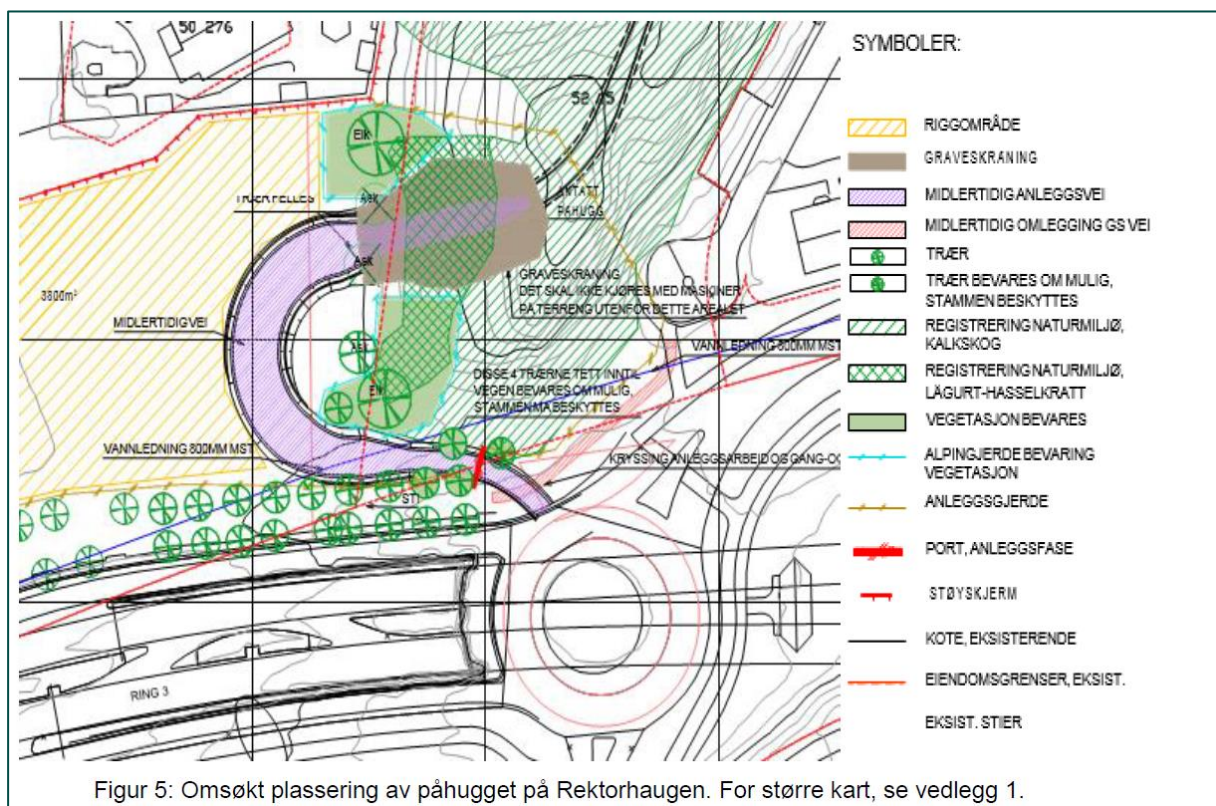
Prøvestikking er en metode som vanligvis brukes for å avdekke aktivitet fra steinalderen. Det blir gravd ca. 40 x 40 cm store hull med spade ned i antatt steril undergrunn. Prøvestikkene varierer i dybde med varierende tykkelse på matjordlag eller påførte masser. Det graves sjiktvis etter stratigrafi slik at en får god kontroll på hvor i prøvestikket eventuelle funn ligger. Massene blir vann- eller tørrsåddet i 4-5 mm nettingsåld, slik at funn som redskaper, avfall etter redskapsproduksjon, brente ben, kull osv. blir liggende lett synlig igjen i såldet. Manuell prøvestikking benyttes også for å påvise eldre dyrkingslag i områder hvor det av ulike årsaker ikke er aktuelt å bruke gravemaskin, for eksempel i områder tilknyttet setre, ødegårder eller i tett skog. Metoden brukes også i forbindelse med undersøkning av kullgroper, kullmiler, tjæremiler og lignende kulturminner.

3.3 LiDAR

I forkant av prosjektet ble området studert på terrengmodeller utarbeidet fra flybåren laserskanning av området (LiDAR). Resultatene fra flybåren laserskanning gir muligheten til å lage terrengmodeller der terrengformasjoner som høyder og groper fremtrer tydelig. Disse kan være gravhauger, kullgroper, tjæremiler, kullmiler, kullgroper, hulveier mm. Terrengmodellene viser imidlertid ikke med sikkerhet hva terrengformasjonene er og de må derfor også sjekkes i felt.

4 Registreringen

Registreringen ble utført i løpet av litt over fire dagsverk (31,5 t) i felt, tirsdag 21. til fredag 24. april, torsdag 30. april og onsdag 10. juni (innmåling). Det ble i løpet av denne perioden gått overflate og gravd 23 prøvestikk innenfor det området som berøres av anleggsområdet i forbindelse med tunellinnslag i Rektorhaugen. I følge dette kartet skal det settes opp anleggsgjerder langs to av turstiene i området. Men turstien fra toppen av haugen og ned mot snuplassen innerst i Rektorhaugen er feilmarkert på kartene – den går 10-12 m lenger øst enn kartmarkeringen. Det ble derfor besluttet å ta noen prøvestikk her også i tilfelle det var stisystemet som skulle brukes til anleggsgjerder.

Figur 2: Kart over anleggsområdet ved Rektorhaugen (Konsesjonssøknaden til Statnett s.12).

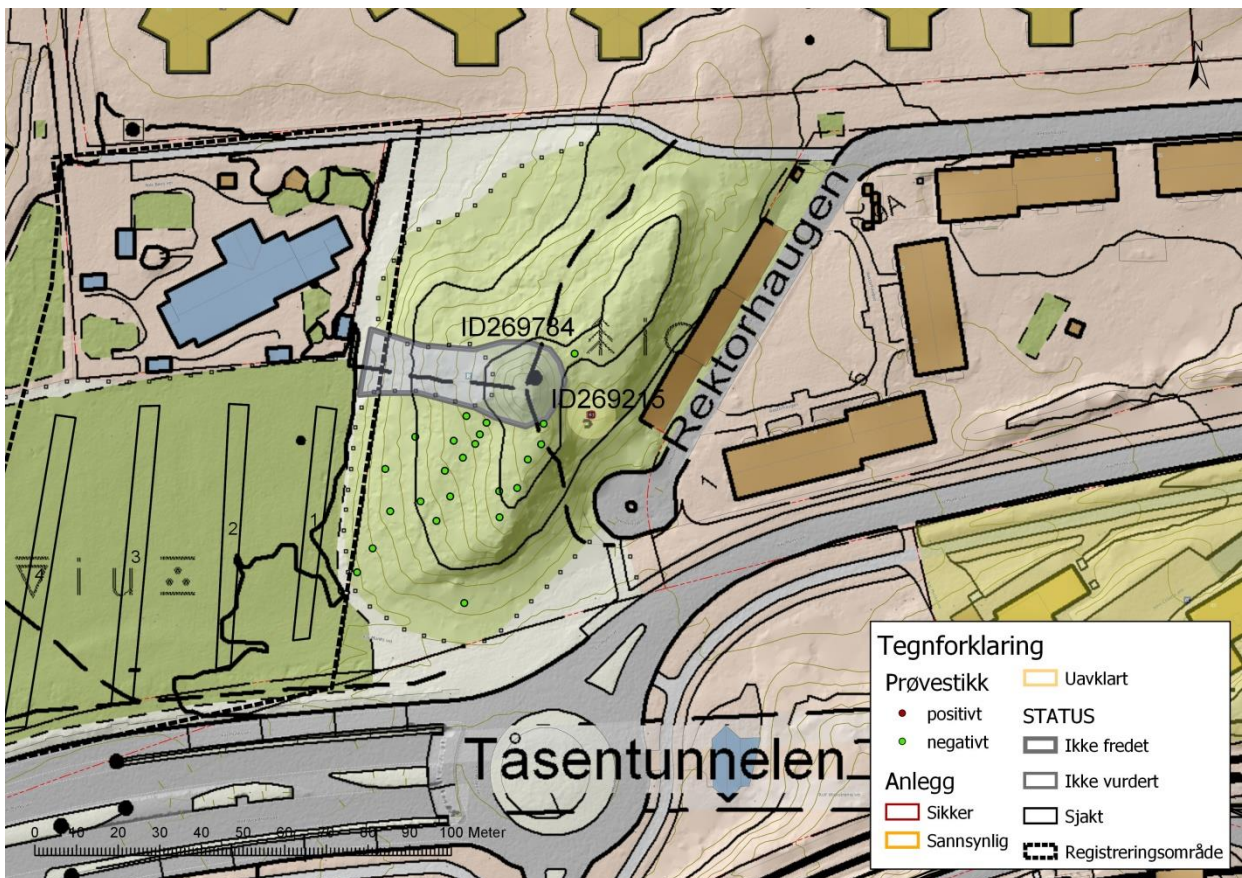
I prøvestikk nr. 23 dukket det opp kull og skjørbrent sten ca. 30 cm ned i prøvestikket. Det ble derfor besluttet å utvide dette til en metersrute og det ble bekreftet at det dreide seg om en kokegrop. I forbindelse med overflatesøket ble det funnet en hoppbakke i vests-krenten av Rektorhaugen.

Metersruten med kokegropen ble målt inn med CPOS-GPS med en feilmargin på flere desimeter grunnet at tett hasselskog hadde sprunget ut på tidspunktet innmålingen skjedde (10.06.20). Hoppbakken er tegnet inn ut fra LiDAR.

Det var nydelig vårvær under registreringen, og tørrsålding gikk utmerket. De fleste prøvestikkene ble gravd ned til skallbergsundergrunnen.

Foto 2: CPOS i tett hasselskog på kokegrop ID269215. Bildet er tatt mot nord.

Kart 4: Kart over registreringsområdet med funn og prøvestikk markert. Legg merke til stien markert ned fra toppen av Rektorhaugen som er feilmarkert. Det går en sti videre bortover kanten sør for haugen og en sti ned skråningen til snuplassen øst for haugen.

5 Funn

I prøvestikk 23 ble det funnet kull og skjørbrent sten ca. 30 cm ned i prøvesticket. Prøvesticket ble utvidet til 1 m rute, og det ble avklart at det dreier seg om en kokegrop. Det ble pirket ut kull til en kullprøve fra under en sten i overflaten av kokegropen. Prøven ble sendt til vedartsanalyse og datering (jf. vedlagte analyserapporter).

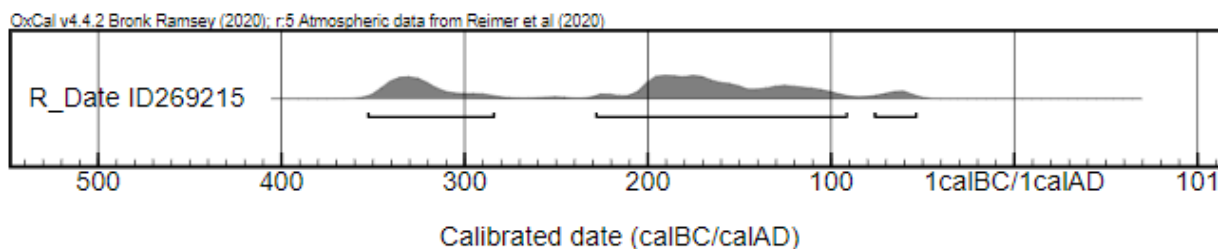

Foto 3: Prøvestikk med kokegrop før utvidelse til 1 x 1 m. Bildene er tatt mot nord.

På Rektorhaugen er det også en hoppbakke som er bygget av lokalbefolkningen på 60 eller 70-tallet. Den er bygget opp av tre store skallbergheller på selve hoppkanten, og ovarennet er bygget opp med jord og leire på toppen av Rektorhaugen.

5.1 ID269215 Kokegrop fra førromersk jernalder

Antageligvis sirkulær kokegrop på over en meter i diameter. Det er den østlige delen av kokegropen som er avdekket og avgrenset. Kokegropen har flere skjørbrente sten og mye kull i massene. Vasking av kullprøven viste at det var mye kullstøv, men det ble plukket ut nok kullbiter til datering. Vedartsanalysen viste at kullet stammet fra en yngre stamme eller grovere grener av bjørk (*Betula*), og at kullbitene ikke oversteg 30 år i egenalder (vedlegg 8.3). Kullprøven ble sendt til datering hos BETA og ble datert til førromersk jernalder, 356-61 f.Kr. (se vedlegg 8.4).

Figur 3: Kalibreringskurve for kokegrop ID269215.

Foto 4: Kokegrop ID289215 sett mot nord. Graveskjeen ligger i det opprinnelige prøvesticket.

Lokalitetsbeskrivelse

Kokegropen ligger på en liten flate i sørskrånende terreng på østsiden av Rektorhaugen hvor det går en sti ned til en snuplass innerst i veien «Rektorhaugen». Denne stien er feil avmerket på kart, den går i realiteten 10-12 m lenger øst enn kartmarkeringene. Området er i dag bevokst med hassel.

Avgrensning

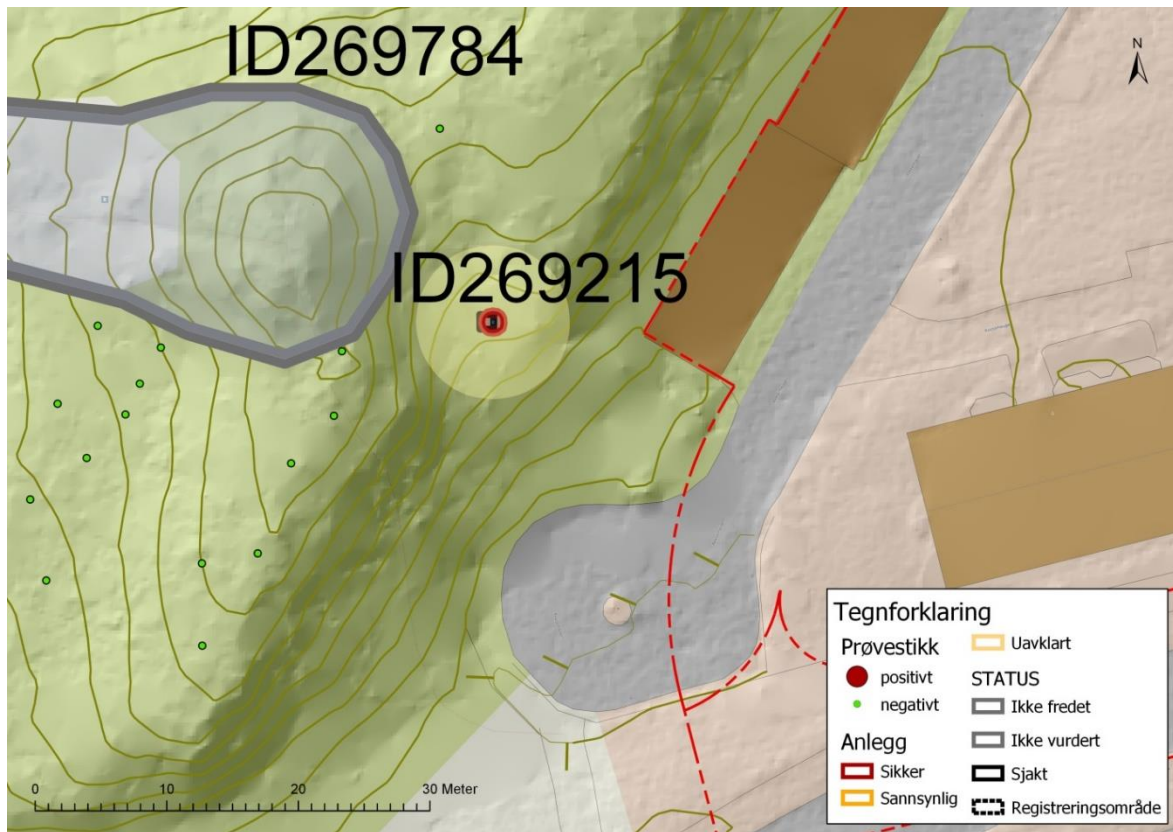
Siden det kun ble åpnet opp en m² i plan er kokegropen kun avgrenset mot øst. Siden det kun er benyttet prøvestikking som gravemetode er det heller ikke umulig at det finnes flere kokegropen i området rundt.

Stratigrafi

Kokegropen lå under et dyrkningslag. Det var bare i prøvesticket nord for det positive prøvesticket at det også ble observert dyrkningslag noe som tyder på at det har vært en åkerlapp på østsiden av haugen på Rektorhaugen en gang etter at kokegropen ble anlagt.

Foto 5: Oversiktsbilde over kokegrop ID269215. Bildet er tatt mot nord. Legg merke til at stien ligger rett øst for metersruten.

Kart 5: Kokegrop ID269215 markert på kart med 5 m sikringszone i gult rundt anlegget.

5.2 ID269784 Hoppbakke fra nyere tid

Hoppbakken er alt i alt ca. 50 m lang Ø-V og ca. 20 m bred N-S. Ovarennet fra toppen av bakken og til hoppkanten er det 18 m og unnarennet fra hoppkanten er ca. 22-25 m. Selve hoppkanten er bygget opp av skallbergheller, 3 i høyden på vestsiden. Målene for hoppkanten er: L: 3,8 m Ø-V; B: 1,7 m N-S, H i V: 0,65 m.

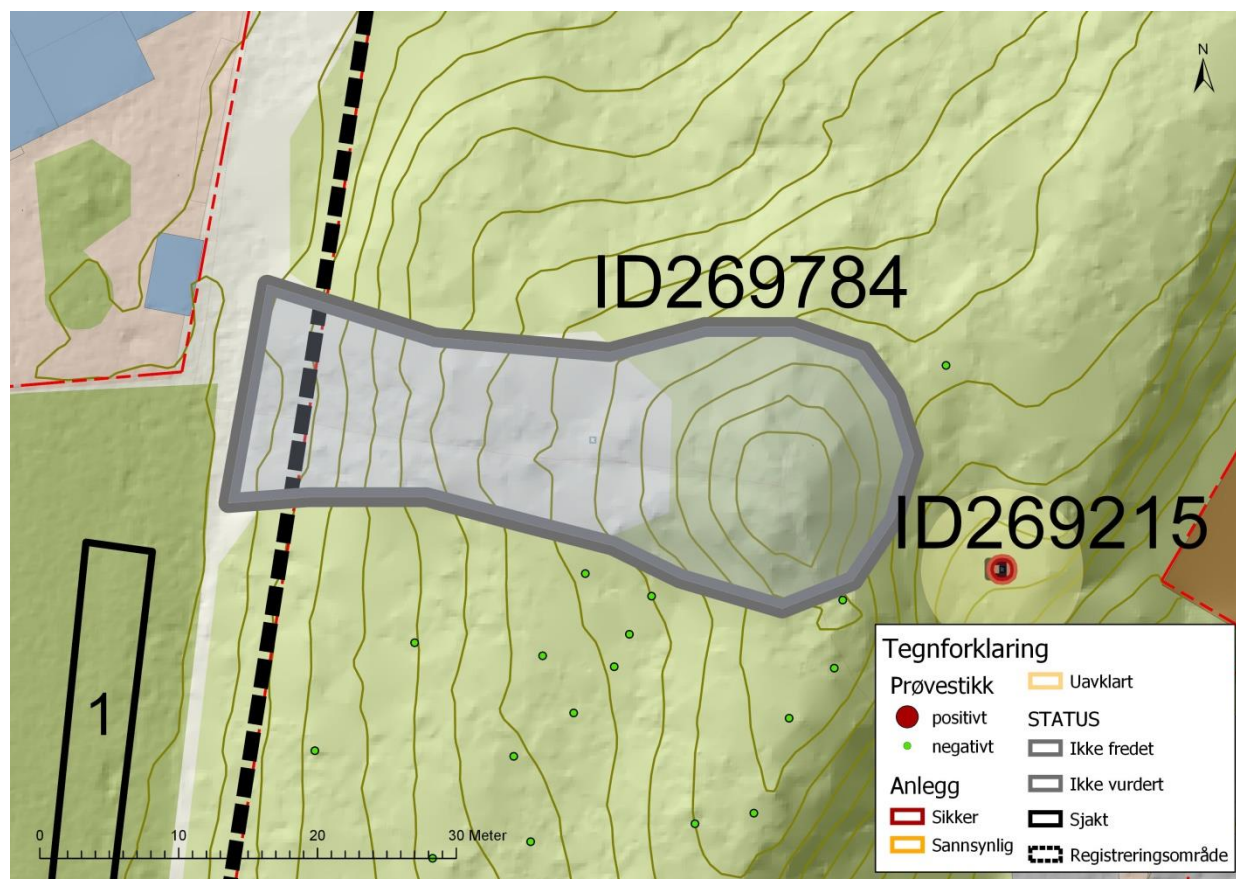

Foto 6: Hoppbakken på Rektorhaugen sett mot nord.

Foto 7: Hoppkant bygget av skallbergheller. Bildet er tatt mot nord.

I følge lokale kilder var det på 50 og 60 tallet en mindre bakke her. En som vokste opp i strøket kan fortelle at han husker det ble hoppet på Rektorhaugen i 1953, men det var nok i en bakke med såkalt snøhopp. Med stor sannsynlighet var det i begynnelsen av 1960-årene at Jens J. Salvesen jr. tok initiativ til å bygge bakken med hoppkant i løsmurte heller, ovarenn av leire og jord, og som fikk planert ut unnarennet. På 60-tallet tapte hoppinteressen seg blant ungdom – de valgte langrenn i stedet, og bakken ble bygget opp i et forsøk på å få opp entusiasmen igjen.

Kart 6: Hoppbakken på Rektorhaugen.

Jens J. Salvesen jr. bodde i nærmiljøet på Ullevålsletta og ble meldt inn i Lyn i 1936 som 12 åring. Han drev med både ski, fotball og bandy i sin ungdom. I 1948 ble han skioppmann og i 1954 var han i ledergruppen som tok initiativ til Monolittrennet.

Salvelsen hadde senere alle de tillits verv som fantes i Lyn, var bl.a. formann for klubben i tre år og senere forretningsfører for Ullevål Stadion i nærmere 20 år. Da han gikk av som forretningsfører i 1991 ble han kalt «Kongen av Ullevaal». Slik sett kan en si at bakkeprofilen også er et minne om en stor lokal idrettsorganisasator.

Toppen av Rektorhaugen er bygget opp av leire og jord i nyere tid. Hvordan det så ut her før hoppbakken ble etablert er derfor ikke mulig å finne ut i dag, uten å gå inn med maskin for å fjerne massene. Men beliggenhet og nærhet til kokegrop ID269215 samt nærhet til gravfeltet i

Bergskogen, ID31869 gjør at man ikke kan utelukke at det har ligget noe på selve toppen av Rektorhaugen før hoppbakken ble anlagt.

5.3 Byantikvarens tolkning av funnene

Det er mulig å tolke forhistoriske anlegg og sammenhengen mellom ulike anlegg på forskjellige måter. Registreringen har hatt til hensikt å påvise automatisk fredete kulturminner, karakterisere dem og avgrense kulturminneområdet. Dette med henblikk på å vurdere dispensasjonsspørsmålet og for å imøtekomme kravene som settes for å planlegge en eventuell vitenskapelig undersøkelse. Siden kun et begrenset område er åpnet under registreringen vil det være rom for feiltolkning av funnene som er registrert.

5.3.1 Kokegrop ID269215 på Rektorhaugen

I nærområdet til Rektorhaugen ligger et av de største gravfeltene fra eldre jernalder som vi har i Oslo – Bergskogen (ID31869). Her er det også datert flere dyrkningsflater som viser dyrkning tilbake til romertid og folkevandringstid. På to lokaliteter innenfor Berg gård, ID128189 og ID128190 ble det funnet kokegrop datert til førromersk jernalder og romertid, og et bosetning-aktivitetsområde hvorfra et stolpehull ble datert til førromersk jernalder og et flerfaset dyrkningslag til yngre bronsealder og romertid. Nord for kokegropen på Rektorhaugen er det registrert et dyrkningslag i Konvallveien, ID215494, som er datert til førromersk jernalder. Flere andre funn i nærområdet til Rektorhaugen har dateringer til eldre jernalder, jf. kapittel 2.2.

Funnet av en kokegrop fra førromersk jernalder på Rektorhaugen er således nok en liten puslespillbrikke i å forstå området her i bronsealder – eldre jernalder. Rektorhaugen var nok også i eldre jernalder en haug som befant seg nord for bekkeløpet som gikk der ring 3 går i dag (se kart 1). Fra haugen har man god utsikt mot gravfeltet i Bergskogen. Igjen melder spørsmålet seg om hvordan toppen av Rektorhaugen så ut før ovarennene til hoppbakken ble bygget.

6 Oppsummering og konklusjoner

I forbindelse med konsesjonssøknad for kabelforbindelse mellom Sogn og Ulven ble det utført en arkeologisk registrering av en del av planområdet, jf. lov om kulturminner av 9. juni 1978 nr. 50 § 9 – undersøkelsesplikten. På bakgrunn av funn i nærområdet og topografiske forhold ble det ansett som sannsynlig at planlagte tiltak kunne berøre uregistrerte automatisk fredete kulturminner.

Den arkeologiske registreringen fant sted i tidsrommet 21.-24.04, 30.04 og 10.06.20. I denne perioden ble det foretatt overflatesøk og prøvestikking i området for tunellinnslag og anleggsgjerd på Rektorhaugen. Det ble gravd 23 prøvestikk. I det siste prøvesticket ble det avdekket en kokegrop som er datert til førromersk jernalder. Kokegropen er automatisk fredet, og har fått ID-nr. 269215 i Riksantikvarens kulturminnedatabase Askeladden. Under overflatesøket ble det registrert en hoppbakke fra nyere tid som har fått ID269784.

7 Litteratur

Rygh, Oluf

1898 *Norske Gaardnavne*. Andet bind. Gaardnavne i Akershus amt. Oplysninger samlede til brug ved matrikelens revisjon. Efter offentlig foranstaltning. W.C. Fabritius & sønners bogtrykkeri. Kristiania.

Ryghs verk er i dag søkbart på internett: http://www.dokpro.uio.no/rygh_ng/rygh_felt.html

Sollied, Henning

1947 *Akersgårder. Hovedbølenes eierrekker*. Akers Sogneselskap, Oslo.

8 Vedlegg

8.1 Funn- og kullprøveliste

Prøvenr	ID-nr	Prosjekt	Saksnummer	Kontekst	Vedart	Labnummer	Resultat	Kalibrert 95,4%
2020/6	269215	Rektorhaugen	201800528	Kokegrop, plan	6 <i>Betula</i>	Beta-562820	2150 ± 30 BP	(64.4%) 235 - 90 cal BC (2184 - 2039 cal BP) (30%) 356 - 286 cal BC (2305 - 2235 cal BP) (1%) 72 - 61 cal BC (2021 - 2010 cal BP)

8.2 Plantegning av kullgrop ID269215

SNITTSKJEMA

Dato 30.04.20 Initialer MBK Prosjekt REKTORHAUGEN
SOGN-ULVEN KABELFORBINDELSE

Gård NORDBERG Gnr/bnr 52/15 Kommune OSLO Fylke OSLO

Sjakt nr _____

Plantegning: 1: 20

Anleggsnr ID269215

Kokegrop

Ildsted

Kullgrop

Fyllskifte/ nedgr

Dyrkingsspor

Mål. B: _____ L: _____

Diam: _____ Dybde: _____

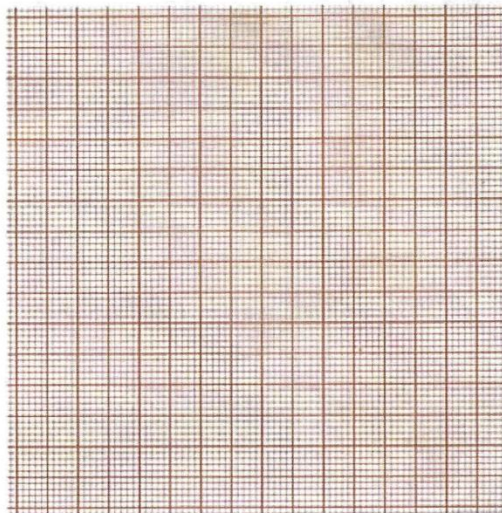
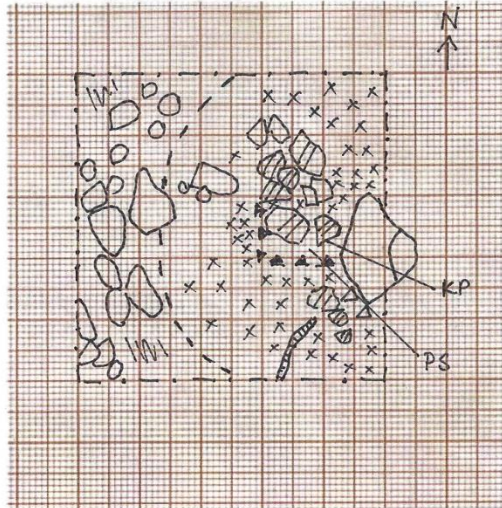
14^e prøve nr 2020/6

Profiltegning: 1: _____

Funn nr _____

Foto nr _____

- Humus
- Skjørbrant stein
- Stein
- Sand
- Grus
- Trekull
- Kullag
- Leire
- Silt

Beskrivelse / merknad Kull og skjørbrant stein ble funnet ca. 30cm ned i et prøvestikke. Dette ble utvidet til en meters runde og avdekket deler av en kokegrop. Anlegget er avgjort mot øst. Antageligvis sirkulær kokegrop. Mye kull og skjørbrant stein ved prøvestikket og ser ut fra dette inn mot stor stein. Kokegropen ligger under et dyringslag som er 35cm tykt i N og 25cm tykt i S. Kullprøve fra under stein i prøvestikket.

8.3 Analyseresultat vedartsanalyse

ProjektId 2311

Norge, Oslo kommune, Sogn-Ulven, Rektorhaugen

Kokegrop, ID269215, 2020/6

Provet rensades från sotig sand. De sex fragmenten var ytligt täckta av grå silt. Träkolet kommer från yngre stam eller grövre gren. Egenåldern överstiger inte 30 år.

Vikt (g)	Analyserad vikt (g)	Fragment	Analyserat antal	Betula sp
0,3	0,3	6	6	6

8.4 Dateringsresultater

BetaCal 3.21

Calibration of Radiocarbon Age to Calendar Years

(High Probability Density Range Method (HPD): INTCAL13)

(Variables: $\delta^{13}C = -24.9$ o/oo)

Laboratory number   Beta-562820

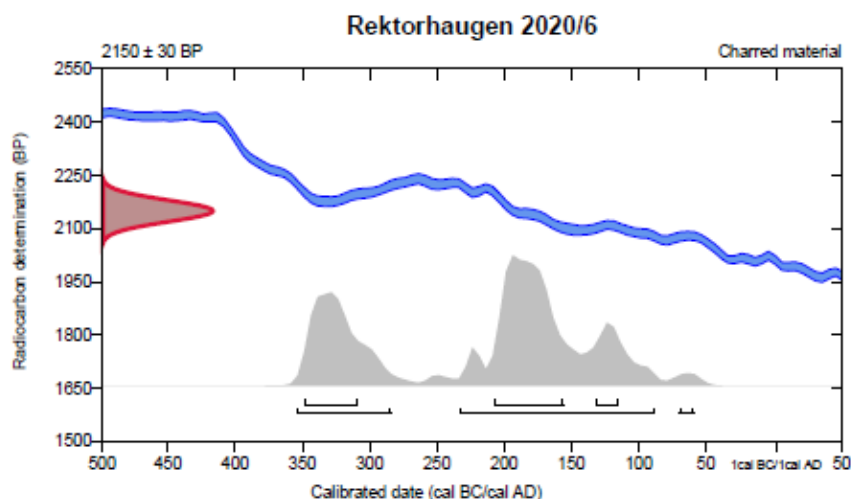
Conventional radiocarbon age 2150 ± 30 BP

95.4% probability

(64.4%)	235 - 90 cal BC	(2184 - 2039 cal BP)
(30%)	356 - 286 cal BC	(2305 - 2235 cal BP)
(1%)	72 - 61 cal BC	(2021 - 2010 cal BP)

68.2% probability

(38.9%)	209 - 158 cal BC	(2158 - 2107 cal BP)
(22.2%)	350 - 311 cal BC	(2299 - 2260 cal BP)
(7.1%)	134 - 117 cal BC	(2083 - 2066 cal BP)

Database used

INTCAL13

References

References to Probability Method

Bronk Ramsey, C. (2009). Bayesian analysis of radiocarbon dates. *Radiocarbon*, 51(1), 337-360.

References to Database INTCAL13

Reimer, et.al., 2013, *Radiocarbon*55(4).

Beta Analytic Radiocarbon Dating Laboratory

4985 S.W. 74th Court, Miami, Florida 33155 • Tel: (305)867-5167 • Fax: (305)863-0964 • Email: beta@radiocarbon.com